

# יום א', י' באלול תשס"ג (07 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.  
אבא קובנר, 1978

## שבוע שמח ושבוע טוב!

היום, י' באלול, בשנת תד"ם (1684-5444), ניצלה הקהילה היהודית בעיר בודה (מחצית העיר, בודפשט - בירת הונגריה של היום) בפרעות, והכריזו על היום הזה כפורים דבודה [בדומה לקהילות אחינו אחרות במשך הדורות].

כך היה כתוב במקור... אך בחקירת העניין, על הפרעות הללו, נמצאו דברים אחרים הקשורים לקהילה הזו [בבחינת "מצוה גוררת מצוה..."] ...

=...במצב דומה לזה נמצאו גם יהודי הונגריה, שעמדו אף הם לפני בחירה בין שתי מלכויות לוחמות זו בזו, בין תורכיה השלטת במחוזות הונגריה הסמוכות ובין אוסטריה המבקשת לשוב ולרכוש את הארץ. בייחוד היה מצבם קשה בשנות 1684-1686, שבהן היתה נטושה מסביב לעיר אופן [=בודפשט] אותה המלחמה הקשה, שהביאה סוף סוף לנצחונה של אוסטריה. בעוד שהיהודים ישבו צחצח יד התורכים 150 שנה בשלוח ובבטחון, היו נתונים בחלק האוסטרי של הונגריה תמיד בסכנת גירוש. אין אפוא להתפלא, שהיהודים יושבי הונגריה התורכית לא היו להוטים לבוא תחת יד הקיסרות הנוצרית, והיהודים יושבי אופן עזרו בכל תוקף להגן על העיר בפני צבאות אוסטריה. וכשנכבשה העיר בספטמבר 1686 נענשו על כך עונש אכזרי: המון יהודים נהרגו בידי הצבא הנוצרי או טובעו על ידיהם בדנובה, והנמלטים ממוות ברחו לתורכיה ולארצות אחרות.

לאחר זמן-מה יצאה פקודה מאת הקיסר ליאופולד, שאסרה את הישיבה באופן למוסלמים, לפרוטסטנטים וליהודים. שנאת ההונגרים אל אוהבי התורכים היתה גדולה כל-כך עד שאפילו במאה ה-18 אסור היה ליהודים לשבת בעיר הבירה ההונגרית, והעוברים דרך אופן חייבים היו לשלם מכס גבוה מיוחד. היהודים היושבים בשאר מדינות הונגריה, נתרכזו בעיקר בפרסבורג, הקהילה הגדולה ביותר בארץ המדיארים. קהילות הגונות היו קיימות גם במקומות אחרים, כולל באחוזות הגדולות של רבי האצילים. איגרת הזכויות, שניתנה לקהילות הללו בשנת 1690, הבטיחה להן אוטונומיה גמורה.

'גזירת פרעה' - שבכל משפחה רשאי רק הבן הבכור לשאת אשה - הקיימת באוסטריה, לא חלה בהונגריה, ורבים מהם היו באים לכאן לשם ייסוד משפחה. על-ידי כך, נתרבו ברבע השני של המאה ה-18 אוכלוסי היהודים בהונגריה עד מאד. בספירת יהודי הונגריה משנת 1735 נמנו כ-2500 משפחות, אבל מספר זה היה פחות מן המציאות. בין בתי האב הללו עסקו כשליש במסחר, יותר מ-200 עסקו במלאכה, עפ"י רוב בחייטות, עוד כ-200 היו שורפי יין ו-150 עסקו בפונדקאות. רבים היו מחוסרים כל אומנות קבועה, עליהם נמנו בוודאי גם תלמידי-חכמים, שהיו מרובים בהונגריה בימים ההם. = [דברי ימי עם עולם]

זמן אלול הוא זמן הדריכה בגת, זמן פגישת בני הנעורים: "הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה." [שיר השירים ב' 4] פעילות הגת נעשתה בחדוה ובשירה: "קוטפו ונותנו בגת ומזמר הן עונים אחריו." [שמות רבה ל'] מכאן, גם "למנצח על הגיתית מזמור לדוד" [תהלים ח' 1] על-פי דעת מקרא הגיתית מתפרשת כנעימה ששרים בעת הדריכה. פעולת הגת נמשלה

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום ראשון

בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

"הדף היומי לתולדותנו"

בס"ד

יום א'; י' באלול תשס"ג (07 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.  
אבא קובנר, 1978

לעם ישראל: מה גפן זו בהתחלה היא נירפסת ברגל ואחר עולה על שלחן מלכים  
- כך ישראל!

[עלון זמן.מקום]

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלוואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום ראשון

בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל